

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто поняття витрат та їх місце в торгівлі. Визначено основні завдання та шляхи оптимізації транспортних витрат торговельного підприємства. Встановлено, що зниження рівня витрат є джерелом зростання прибутку, який дає змогу розвивати матеріально-технічну базу підприємств торгівлі та поліпшувати рівень обслуговування споживачів.

Аннотация. Рассмотрены понятие затрат и их место в торговле. Определены основные задачи и пути оптимизации транспортных расходов торгового предприятия. Установлено, что снижение уровня расходов является источником роста прибыли, позволяющим развивать материально-техническую базу предприятий торговли и улучшать уровень обслуживания потребителей.

Annotation. The article deals with the concept of costs and their place in trading. The main tasks and ways to optimize transport costs of a commercial enterprise were identified. Reducing costs was found to be a source of profit growth, which permits to develop logistics trade and improve the level of customer service.

Ключові слова: торгівля, витрати, оптимізація, транспорт, маршрутизація.

Торгівля – це одна з найважливіших сфер економічної діяльності, від якої значно залежить якість життя людини, розвиток економіки та її конкурентоспроможність у глобалізованому світі.

Актуальність теми статті зумовлена тим, що кількість торговельних підприємств, як оптових, так і роздрібних щороку збільшується. А тому головним завданням ефективної діяльності торговельних підприємств залишається оптимізація витрат, оскільки саме витрати посідають чи не найголовніше місце у формуванні прибутку підприємства, розвитку матеріально-технічної бази підприємств торгівлі, поліпшення рівня обслуговування споживачів та посилення конкурентоспроможності підприємства.

Вагомий внесок у вивчення питань планування, нормування, аналізу та оптимізації та різних аспектів ефективності використання ресурсів зробили такі відомі економісти, як Баканов М. І., Капелюш С. М., Шеремет А. Д., Шелегеда Б. Г. та ін. За сучасних умов економічний світогляд змінюється і поступово зумовлює переосмислення підходів до розуміння сутності витрат їх планування, аналіз прогнозування та оптимізації висвітлено в роботах Стоянової О. С., Балабанова І. Т., Мазаракі А. А., Ушакової Н. М., Бланка І. О. та ін.

Мета статті полягає у визначенні основних шляхів удосконалення оптимізації витрат торговельного підприємства, виявленні резервів зниження витрат торговельних підприємств, пошуку непродуктивних витрат, що дає змогу підвищити рентабельність підприємства.

Будь-яка діяльність супроводжується витратами, які утворюються у процесі формування та використання ресурсів для досягнення мети підприємства. Останнім часом дедалі більше уваги приділяють економії та оптимізації витрат торговельного підприємства, оскільки в умовах ринку управління витратами ставить за мету досягнення такої величини, що дасть змогу розширити їх можливості у збільшенні обсягів товарообігу та прибутку за високої якості обслуговування покупців.

Отже, витрати торговельного підприємства становлять сукупність затрат живої та уречевленої праці на здійснення процесу реалізації товарів, що виражені в грошовій формі, тобто є за своєю суттю собівартістю послуг торговельного підприємства щодо доведення товарів від виробника до споживача та зміною форм вартості (перетворення товарів на гроші) [1].

Підприємства торгівлі, на відміну від промислових, не можуть вживати заходів щодо мінімізації витрат, не враховуючи при цьому можливе зниження стандарту обслуговування споживачів. І як наслідок, можливе падіння обсягів товарообігу та величини прибутку. На погляд автора, показником, який характеризує найдешевший з можливих варіантів використання наявних ресурсів у разі досягнення максимального обсягу товарообігу за умови досягнення високої якості обслуговування покупців, є оптимальний рівень витрат. Він поєднує в собі як технологічну, так і економічну ефективності використання факторів торгівлі [2, с. 564].

У складі витрат торговельного підприємства переважне місце займають витрати обігу. Цей показник певною мірою відображає всі напрями діяльності підприємств із вдосконалення торговельних процесів, зниження рівня витрат з реалізації товарів та ін. [3, с. 211].

У процесі господарської діяльності на суму та рівень витрат торгівлі впливають як залежні (внутрішні), так і незалежні (зовнішні) фактори середовища підприємства.

До факторів внутрішнього середовища функціонування торговельного підприємства належать: обсяг товарообігу підприємства; склад товарообігу; умови товаропостачання торговельного підприємства; стан і

ефективність використання основних фондів; стан і ефективність використання трудових ресурсів; структура капіталу підприємства; швидкість обігу товарів.

До факторів зовнішнього середовища належать: стан ринків факторів виробництва; кон'юнктура споживчого ринку; стан економіки країни загалом; механізм державного регулювання торгівельно-господарської діяльності [4, с. 442].

Характеристику найважливіших напрямів раціоналізації й економії витрат торгівельного підприємства наведено на рисунку [3, с. 235].

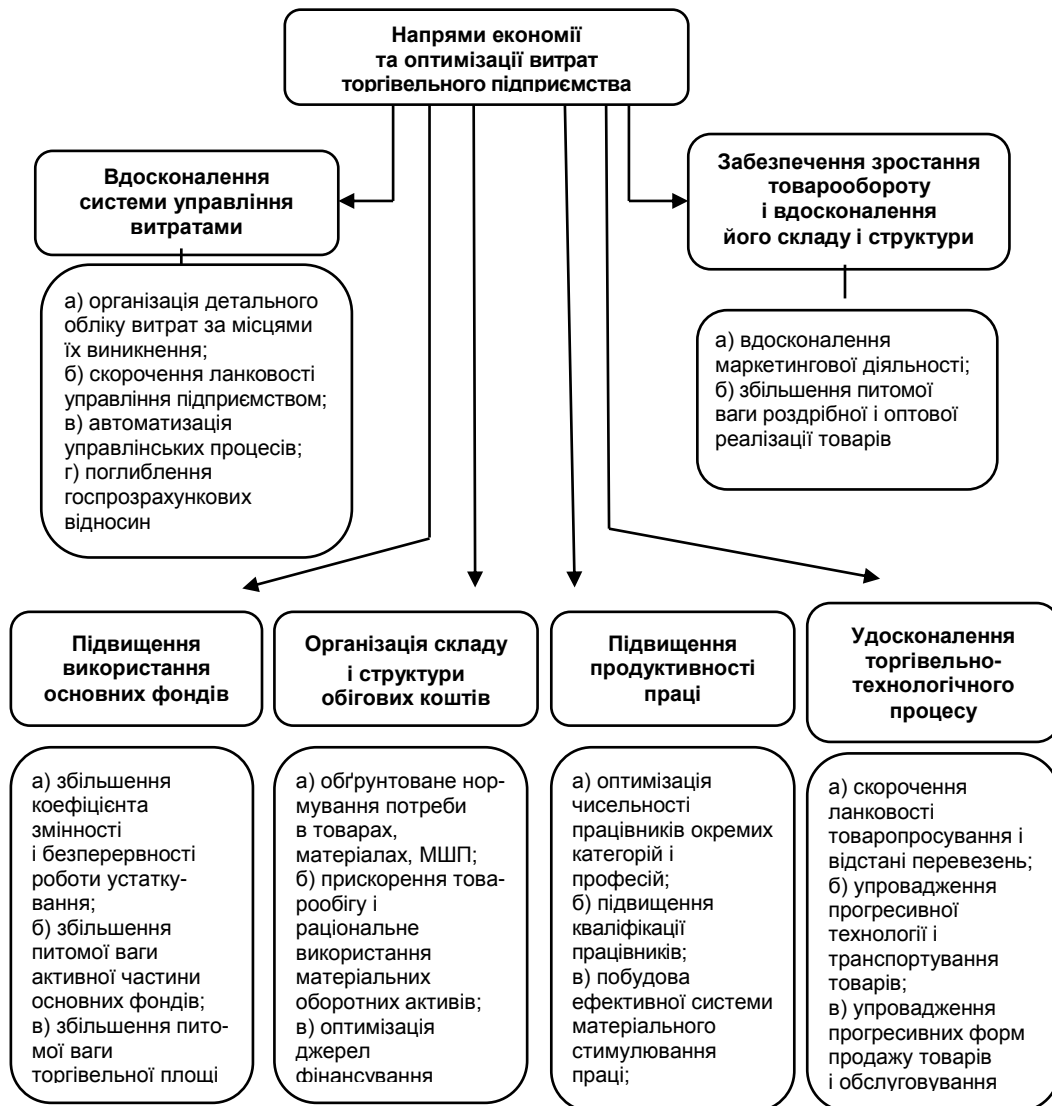

Рис. Характеристика найважливіших напрямів оптимізації та економії витрат

Розроблено пропозиції щодо оптимізації витрат обігу торгівельного підприємства, а саме витрат транспорту, оскільки в умовах ринку управління транспортними витратами ставить за мету досягнення такої їх величини, що дасть змогу розширити його можливості в збільшенні обсягів обігу та прибутку за належної якості обслуговування покупців.

До продуктивних витрат обігу належать:

1. Витрати зберігання – тобто витрати уречевленої і живої праці та зберігання різних видів запасів (на будівництво складів, перевірку, сортування, упаковку товарів, на оплату праці робітників складського господарства).
2. Витрати транспорту – тобто витрати на перевезення товарів з місць виробництва до місць споживання. Праця на транспорті є продуктивною тією мірою, у якій вона безпосередньо обслуговує перевезення товарів. Витрати транспортування (транспортні витрати) складаються з витрат на переміщення вантажів між географічно роз'єднаними об'єктами і витрат на управління запасами в дорозі та їх утримання.

Існують два методи доставки продукції до споживачів. Перший передбачає використання підприємством при перевезенні вантажів власного або орендованого транспорту. При цьому персонал, який обслуговує транспортні засоби, належить до штатних працівників підприємства. Другий метод ґрунтується на використанні транспорту незалежного транспортного підприємства на договірній основі. Рішення про створення власного транспортного господарства або залучення транспортних засобів з боку приймає керівництво підприємства, враховуючи переваги і недоліки кожного методу доставки (таблиця).

Переваги і недоліки власного та найманого автопарку [5]

Власний автопарк	Найманий автопарк
Переваги	
клієнтам надається максимально високий рівень сервісу за рахунок гнучкого регулювання термінів і частоти відправлення вантажів; повний контроль технічного стану та місцезнаходження транспортних засобів (за умови обладнання їх радіостанціями, RFID-мітками, GPS-приладами та ін.), що забезпечує високий рівень точності дотримання термінів доставки; можливість застосування гнучких мотиваційних схем для водіїв та експедиторів	повна відсутність недоліків, властивих власному транспорту; простота управління процесом доставки
Недоліки	
вимушене довгострокове заморожування фінансових коштів, витрачених на придбання транспортних засобів та об'єктів нерухомості для організації гаражних боксів, ремонтних майстерень, складів для зберігання ПММ, запчастин та ін. збільшення бази оподаткування; амортизація основних засобів; витрати на страхування; необхідність регулярного контролю технічного стану автомобілів (витрати на техобслуговування машини та її ремонт складають приблизно 60 % від загального числа витрат на автопарк); витрати на адміністрування автомобільного господарства; витрати на наймання додаткового транспорту в разі нестачі власного; холостий пробіг і простої в періоди сезонних спадів, ремонту транспортного засобу; розпорошення зусиль і фінансових коштів на непрофільну діяльність	витрати на компенсацію подачі автотранспорту під навантаження; ризик при виборі постачальників послуг; необхідність постійного моніторингу ринку на предмет вигідніших варіантів співпраці; помилки, здійснені сторонньою транспортною компанією, все одно лягають на вашу компанію недостатня гнучкість транспортної компанії – постачальника послуг при необхідності раніше незапланованих доставок; недостатній розвиток ринку аутсорсингу транспортних послуг; висока вартість транспортних послуг

В оптимізації транспортних витрат важливе місце займає складання оптимального маршруту транспортних засобів. Для вирішення завдань з маршрутизації в транспортній логістиці часто використовуються різноманітні методи оптимізації VRP-задач з урахуванням усіляких параметрів, правил і обмежень; розробляються програми з оптимізації маршрутів транспортних засобів.

Система оптимізації маршрутів руху складає оптимальні маршрути за двома основними параметрами: повинно бути забезпечено максимальне завантаження кожного транспортного засобу; повинен бути забезпечений мінімальний пробіг.

Використання системи оптимізації маршрутів руху транспортних засобів надає такі переваги [6]: скорочення часу планування за рахунок того, що система може обробляти велику кількість даних за короткий проміжок часу;

скорочення кількості використовуваних транспортних засобів за рахунок оптимальних маршрутів;
скорочення пробігів на 20 – 30 %;
скорочення витрат на закупівлю палива на 15 – 25 %;
підвищення лояльності клієнтів за рахунок своєчасної доставки продукції;
підвищення ефективності контролю виконання плану.

Отже, діяльність будь-якого торговельного підприємства з моменту його створення пов'язана з різними видами витрат, тому саме витрати посідають чи не найголовніше місце у формуванні прибутку підприємства. Потрібно здійснювати аналіз усіх показників господарської діяльності підприємства з метою отримання можливості визначення резервів скорочення витрат торговельного підприємства. Оптимізація транспортних витрат не тільки дасть змогу скоротити транспортні витрати та підвищити прибуток підприємства, а й дасть змогу раціонально та доцільно здійснювати управління процесами транспортування та обслуговування споживачів.

Наук. керівн. Сисоєв В. В.

Література: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/shav/z0027-00>. – Назва з екрану. 2. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посібн. / І. В. Ковальчук. – К. : Вид. "Знання", 2008. – 679 с. 3. Бланк І. А. Торговий менеджмент / І. А. Бланк. – 2-е изд., [перераб. и доп.]. – К. : Вид. "Ника-Центр", 2004. – 546 с. 4. Мазаракі А. А. Економіка торговельного підприємства : підручник / А. А. Мазаракі, Л. О. Лігоненко, Н. М. Ушакова. – К. : Вид. "Хрещатик", 1999. – 800 с. 5. Логистика на инфопортале [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.loglink.ru>. – Название с экрана. 6. Интеллектуальные логистические системы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ils-qlonass.ru>. – Название с экрана.